

ASIAKAS APTEEKISSA

TEKSTI AINO PESONEN JA Taniel Pajunen

Vegaanin lääkehoito

Apteekkiin saapuu nuori nainen Trimopan-reseptin kanssa. Hän kertoo kärsineensä muutamia päiviä vatsa- ja virtsaamiskivuista. Lääkärikäynnin jälkeen ongelmien syyksi paljastui virtsatieinfektio. Farmaseutti hakee lääkepakkauksen ja alkaa kertoa lääkkeen oikeasta käytöstä. Nainen keskeyttää ja kysyy, sisältääkö valmiste eläinperäisiä ainesosia ja onko sitä testattu eläimillä. Farmaseutti aloittaa toteamalla lyhyesti, että kaikkia lääkkeitä tulee testata ennen myyntiin vapauttamista turvallisuusseikkojen vuoksi, josta nainen kimmastuu ja kieltäytyy ostamasta lääkettä.

VEGAANISUUS on viime vuosina yleistyntynyt elämäntapa. Tavallisesti vegaaniksi kutsutaan henkilöä, joka ei käytä eläinperäisiä tuotteita ruokavaliossaan. Monet vegaanit puolustavat eläinten oikeuksia laaja-alaisesti ja ovat esimerkiksi eläinkoivastaisia. Hyvin vakuumuksellinen vegaani voi välttellä lääkkeitä joko lääkkeen sisältämien eläinperäisten ainesosien tai eläinkokeiden takia.

Tällä hetkellä Suomen lääketeollisuudessa noudatetaan EU:n uutta koe-eläindirektiiviä. Vuonna 2010 laadittu direktiivi (2010/63) sisältää toimenpiteitä koe-eläinten suojaamiseksi opetuksessa ja tieteellisessä tutkimuksessa. Koe-eläinten käytössä noudatetaan niin sanottua eettistä 3R-ohjokoodia (Replacement, Reduction, Refinement): eläinkokeet pyritään korvaamaan muilla menetelmillä, koe-eläimiä käytetään niin vähän kuin mahdollista ja eläimille aiheutuvaa kärsimystä pienennetään. Direktiivin tavoitteena on luopua elävien eläinten käytöstä lopulta kokonaan. Nykyään on kuitenkin usein turvaututtava eläinkokeisiin tutkiessa esimerkiksi lääkeaineen teratogeenisyyttä.

Esimerkkitalanteessa on asetettu vastakkain oma terveys ja arvomaailma. Asiakkaalle eettisyys on hyvin tärkeä asia, mutta se ei saisi uhata omaa terveyttä. Virtsatieinfektion hoidossa antibioottikuuri on usein välttämätön. Hoi-

tamatonta alempien virtsateiden infektiota voi johtaa pyelonefriittiin.

Asiakkaan lääkitys

Trimopanin vaikuttava aine on trimetopriimi, jota käytetään erilaisten bakteeri-infektioiden, etenkin virtsatieinfektioiden, hoidossa. Trimetopriimi on bakteeriostaattinen ja se erittyy erityisen hyvin happamaan virtsaan. Yleisimpiä haittavaikutuksia ovat pahoinvointi ja oksentelu. Valmistetta ei tule käyttää raskauden aikana, sillä eläinkokeilla on todistettu sen teratogeenisuus. Apuaineena on käytetty laktoosimonohydraattia.

Koe-eläindirektiivin tavoitteena on luopua elävien eläinten käytöstä kokonaan.

Lähteet: Directive 2010/63/EU of the European Parliament and of the Council, 2010 • Heinonen T, Tähti H: Eläinkokeettomat menetelmät tutkimuksessa ja testauksessa. Sic!, 2014 • Heinonen T, Tähti H: Eläinkokeeton toksikologia kemikaalien turvallisuustestauksessa. Sic!, 2013 • Huupponen R, Pasanen M: Sulfonamidit ja trimetopriimi. Kirjassa Lääketieteellinen farmakologia ja toksikologia. 4. painos, s. 940. Toim. Pelkonen O, Ruskoaho H, Hakkola J, Huupponen R, MacDonald E, Moilanen E, Pasanen M, Scheinin M, Vähäkangas K, Duodecim, Helsinki 2014 • Maa- ja metsätalousministeriö: Kysymyksiä ja vastauksia koe-eläimistä. Haettu 17.01.2018 www.mmm.fi/ukk/koe-elaimet • Trimopan -pakkaukseloste, Orion Oyj 2016 • Wuorela Maarit: Virtsatieinfektiot, Duodecim Lääkärin käsikirja, 2017

Asiakkaalle kerrottavia asioita:

- Painotetaan lääkehoidon tärkeyttä, sillä virtsatieinfektio vaatii usein antibioottikuurin. Pahimmillaan tulehdus voi levitä ylempiin virtsateihin aiheuttaen vakavia seurauksia. Oma terveys kannattaa nostaa tässä tapauksessa ensisijaiseksi.
- Lääkärin määräämä Trimopan sisältää apuaineena laktoosimonohydraattia, joka on peräisin maidosta.
- Suositellaan vaihtokelpoista valmistetta, mikäli sellainen löytyy. Tässä tapauksessa Trimetin 160 mg sopisi paremmin asiakkaalle, sillä se ei sisällä eläinperäisiä ainesosia.
- Kerrotaan, että kyseistä lääkeainetta on käytetty vuosikautia (myyntilupa tullut voimaan 1993), joten eläinkokeita kyseiselle lääkkeelle ei todennäköisesti enää tehdä. Koe-eläintutkimukset ovat kuitenkin lähes väistämättömiä lääkekehityksessä.
- Asiakkaalle kerrotaan vielä lääkkeen oikeasta käytöstä ja häntä kehoitetaan ottamaan yhteyttä lääkäriin, jos oireet eivät helpota.
- Voidaan suositella virtsatieinfektion uusiutumisen ennaltaehkäisyyn esimerkiksi karpalo- tai puolukkamehua.

Asiakas apteekissa - paketsa kirjottajat lä Suomen Yliopiston farmasian opiskelijat lääkehoito-opintojakson kotitenttiä. Asiasäällön tarkistavat opintojakson opettajat Fat Kirsti Latisen johdolla.

Oikaisu

Farmasiassa 6/2018 Asiakas apteekissa -palstalla luki kirjoittajina Noora Pääkkö ja Katriina Poso. He olivat kirjoittaneet Farmasiassa 5/2018 julkaistun artikkelin. Farmasiassa 6/2018 olleen Asiakas apteekissa esimerkkitapauksen kirjoittaja oli Juho Karuaho.

PUHEENJOHTAJISTOLTA

Palstalla vuorottelevat puheenjohtajat.

Onni on olla Farmasialiiton jäsen

Viiime syksynä Valtakunnallisilla Yrittäjäpäivillä Turussa käytiin keskustelua siitä, että ammattiliittoja ei tarvita mihinkään. Työntekijän turvaksi riittää oikein hyvin Yleinen työtömyyskassa YTK. Olen tästä asiasta vahvasti eri mieltä. Tuo Yrittäjäpäivien outo väite perustuu siihen harhaolettamukseen, että työtömyysturva olisi ainoa syy kuulua liittoon. Ajatukseni liiton jäsenyyden itsestäänselvyydestä lähtee kuitenkin liikkeelle siitä, että Farmasialiiton jäsenyys mahdollistaa ansiosidonnaisen työtömyyskorvauksen, jos sitä joskus sattuisin tarvitsemaan. Ja tämäkin turva sisältyy maksamaani jäsenmaksuun.

Entä mikä onkaan todennäköisyys, että jään työttömäksi? Farmasian alalla on vuosikautia jatkunut tilanne, että työttömien farmaseuttien ja proviisoreiden lukumäärä on ollut alle 200. Jos tämä suhteutetaan alalla olevien työllisten määrään, voi sanoa, että farmasian alalla ei ole työttömiä juuri lainkaan. Avoimia työpaikkoja ei sen sijaan aina saada täytetyksi. Jos tämän työtömyysasteasian ajattelee jäsenyyden merkityksellisyyden kannalta, olisi perin kummallista, että haluaisin välttämättä maksaa jäsenmaksua siitä, että olen turvattu kaikkein epätodennäköisintä uhkaa vastaan.

Jos liittoja ei työntekijän turvaksi olisi, katsottaisiin työsuhteen ehdot todennäköisesti työolainsäädännöstä. Edellyttäen, että joku olisi tällaisten lakien säätämistä vaatinut. Nykyisen kaltaisia työehtosopimuksia ei siis olisi, koska ei olisi liittoja niitä sopimassa. Pelkästään tällainen TESin puuttuminen olisi jo ajat sitten suistanut työntekijät kurjuuteen.

Otetaan esimerkiksi palkkaus. Työntekijälle maksettavaa minimipalkkaa ei ole laissa eli tilipussisi olisi ilman liiton neuvotteluvoimaa juuri niin pieni kuin työnantaja vain kehtaa maksaa. Samalla saat heittää hyvästit esimerkiksi ilta- ja yöllisille sekä lomarahoilta, koska näistä et lakikirjoista määräyksiä löydä. Äitiyslomalaisena et saisi palkkaa lainkaan, koska lain mukaan sitä ei ole pakko maksaa. Sairauden yllättäessä palkallinen aikasi olisi paljon nykyistä lyhyempi. Mielestäni 37 euroa kuukaudessa jäsenmaksuna on kohtuullinen korvaus siitä, että pystyn maksamaan jäsenmaksua 37 euroa kuukaudessa.

On siis onni kuulua Suomen Farmasialiittoon. Liiton taitavat toimihenkilöt ja liiton päättäjät huolehtivat omalta osaltaan siitä, että saamme tehdä työtä inhimillisissä olosuhteissa kohtuullista korvausta vastaan. Oma liittomme vaikuttaa myös siihen, että alamme työt tehdään jatkossakin osaavien asiantuntijoiden tekeminä. Liitto auttaa, neuvoo ja palvelee monin eri tavoin opiskeluaajoista aina eläkepäiville asti.

Palaan vielä tuohon alkuun. Kummalliselta siis kuulostaa ajatus, että työntekijä ei tarvitse liittoa mihinkään, jos samaan aikaan suurin osa työnantajista tarvitsee omaa liittoaan. Jostain syystä tätä työnantajaliiton jäsenyyden hyötyä ei Yrittäjäpäivillä kyseenalaistettu lainkaan.

Itse aion olla jatkossakin Farmasialiiton toiminnassa mukana luomassa parempaa työelämää meille kaikille. Olethan sinäkin!

Mika Lätti

Farmasialiiton hallituksen varapuheenjohtaja